

Humor i Gramàtica

D'Escacs

per Agustí Palau i Codonyers

El joc dels *escacs* sempre ha estat una dèria noble, distingida, aristocràtica i fins i tot una mica científica, segons que diuen els afeccionats i els monomaniàtics que el practiquen. Però, és clar, que voleu que diguin aquests..., si són com els *hinchas* de la pilota!

També diuen que s'ha de tenir molta *sang freda* per jugar-hi, i ara m'explico perquè els russos hi són tan afeccionats i per això han tingut tants campions mundials.

Encara alguns altres entesos remarquen que cal tenir una *flegma* com els britànics. I ja podria ser, ja, perquè si no digueu-me com és possible de resistir partides d'hores i hores per acabar *fent taules*. Mireu si n'han tingut de temps que han pogut fer mobles i tot!

Que el joc és una mica científic m'ho fa creure el seu propi nom: *escacs*. Paraula ben estranya, per cert, i de significat ben obscur. Oh! i encara hi ha qui en diu "l'ajedrès", per a adobar-ho.

Que deu ser joc i entreteniment d'aristòcrates també m'ho demostra el fet que els contendents, persones sempre ben educades i que saben molt de *fair play*, en els moments àlgids o difícils del joc diuen uns mots cabalístics que no semblen pas de llengües cristianes. Els uns diuen: *jack!*; els altres: *xec al rei!* I quan la cosa està que bufa, de vegades se sent: *Xec i mat!* I no han mort ni el *xeic* ni el *rei*: només han fet un *mat de pastor*.

De bo de bo que jo no les entenc gaire aquestes exclamacions. Jo penso que hauríem de deixar en pau els *txecs* i que s'ho facin com puguin allà a la seva Txecoslovàquia, que pot ser que si ens hi fiquem sentim un *xec* i sigui del mastegot que ens ventin a la cara per tafaners.

Si en fer esment dels *xecs* volen

referir-se als documents mercantils (bé deuen cobrar-ne alguna vegada) que se'n malfiïn un bon tros, que encara que siguin nominals de vegades els *xecs* valen menys que un *taló* de sabata. I per bé que alguns entesos assegurin que des que marquem de títol europeu la cosa és més de fiar, pel que pugui ser que hi vagin en compte i no oblidin que en aquest país quan alguns hi van els altres ja en tornen.

Una altra colla ho resol tot proferint uns *jacks!* enèrgics. Però no sé perquè els necessiten els *jacks!*, que són unes peces de connexió telefònica, si ells no en son de telefonistes...

Llavors, doncs, per als escagüistes ¿què redimonis serà el *jack*? Potser en prorrompre el crit voldran indicar que alen un senyal de victòria fent record de l'emblema de la *Union Jack*, que és una bandera anglesa que -mireu quin cas!- és un joc de tres creus que caldria escatir si no són emparentades amb les nostres de Sabadell. Que de més verdes n'han madurat.

* * *

Ben estudiada la cosa jo he arribat a la conclusió que hauríem de deixar el castellanisme *jaque!*, el gal·licisme *xec*, o *écheq!*; l'anglicisme *jack!*... i quedar-nos amb els catalans *escacs*. *Escac al rei!*, *escac a la reina!* (o a la *dama*) i *escac i mat!*

I al qui guanyi la partida la meva enhorabona. ■

Filatèlia

Homenatge al Museu Episcopal de Vic per BAF

En la sèrie filatèlica de segells de Nadal que cada any emet l'Administració, els de 1985 foren dedicats al Museu Episcopal de Vic, i els filatelistes d'aquella ciutat aprofitaren l'Exposició Filatèlica del MERCAT DEL RAM d'enguany, per a retre homenatge al seu Museu Episcopal. La raó era que els dos segells de la sèrie reproduïen dos notables tapissos que es guarden en aquella casa. Un amb una taula del Naixement, retaule de Guimerà, documentat entre els anys 1402 i 1412, l'obra més important del pintor Ramon de Mur, i l'altre un frontal brodada en el segle XV, que representa l'Epifania o Adoració dels Reis Mags. Dues meravelloses obres que han enaltit amb escreix la filatèlia nacional. Per a completar l'homenatge al Museu, la Generalitat de Catalunya autoritzà l'edició del DOCUMENT POSTAL, que en aquest

cas porta el n.º 8 i els Documents del qual van nodrint una col·lecció de temes catalans dins del correu espanyol, que si no s'estronca, serà sense tardar, una obra que ha de merèixer el reconeixement de tots els filatelistes catalans, per la cura amb què s'està desenvolupant.

El Museu, fruit d'un gran desvetllament cultural, s'inaugurà el 7 de juliol de 1891, i culminava vint-i-cinc anys de neguits i temptatives, que en aquella data aplegaven les iniciatives, totes lloables, de diverses personalitats vigatanes de notable relleu cultural. L'impuls definitiu el donà el bisbe Morgades, qui l'any 1897 dotà el museu d'un Estatut per al seu normal funcionament. Compta amb unes bones col·leccions de pintura gòtica, art

romànic, teixits de cuir, numismàtica, orfèbreria, escultura, relíquies, etc.

És el primer, en ordre cronològic, dels museus eclesiàstics de Catalunya i també un dels més antics del país. Amb justesa, doncs, ha estat bo recordar-lo, amb el Document de la Generalitat, que sempre promociona amb tot interès l'art i la cultura del país. Val la pena de visitar el Museu en un dels vostres viatges a la capital d'Osona. ■

FILATÈLIA
DOMFIL
SEGELLS I
MONEDES PER A
COL·LECCIONS

Sant Antoni, 3
Tels. 725 87 79 - 725 29 18